

Т. СІ.

Р. 1911, кн. І.

Рік XX.

ЗАПИСКИ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

НАУКОВА ЧАСОПИСЬ,

ПРИСВЯЧЕНА ПЕРЕД УСІМ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІЇ, ФІЛЬОЛІОГІЇ Й ЕТНОГРАФІЇ,

виходить у Львові що два місяці під редакцією

МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

MITTEILUNGEN

DER ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN IN LEMBERG.

WISSENSCHAFTLICHE ZEITSCHRIFT, GEWIDMET VORZUGSWEISE
DER UKRAINISCHEN GESCHICHTE, PHILOLOGIE UND ETHNOGRAPHIE,

REDIGIERT VON

MICHAEL HRUŠEVŠKYJ.

В. СІ.

1911, I B.

XX Jahrgang.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

Закінчено 15/IV с. с. 1911.

person in die Sedscha kommen durfte. Denen es glückte von den Polen oder Tartarn Weiber zu rauben, oder sonst liderliche Weibsleute irgendwo zu entführen, diese mussten mit ihnen auf den Viehöfen leben. Hatten sie einander satt, so schieden sie sehr gleichgültig von einander, und es braf sich oft, dass ein Weibstück des Jahrs hindurch an 10 und mehrere Männer kam. Erzeugten sie ja Kinder, so wurden die Söhne rohe Kosacken, und die Töchter mussten mit der Mutter fortwandern, oder sie ersäuften sie auch mehrmalen im ersten Bad. Es fand daher keine ordentliche Haushaltung bei diesem Volke stat, sondern jeder that was ihm beliebte und gut dünkte. Die Flüchtlinge die zu ihnen kamen, mussten sich zur griechischen Kirche bekennen.

Nunmehr sind die meisten dieser Kosacken ruhige und fleissige Ackersleute, besonders diejenigen, so Se. Majestät der deutsch. Kaiser, im Bacser Komitate, bej Czenta, als Kolonisten aufgenommen hat.

В. І. Сергєєвіч.

Посмертна згадка.

Російська наука понесла болючу втрату з смертю найвизначнішого свого історика права професора Василя Ів. Сергєєвіча. Почавши від першої своєї більшої праці „Вѣче и князь“, 1867, що була сенсацією для свого часу і на довго зістала ся одною з найбільш популярних в широкій публіці наукових праць, Сергєєвіч до останніх днів займав одно з найавторитетніших місць серед дослідників східно-словянського життя. Глибоко переконаний, хоч і дуже уміркований конституціоналіст, що з особливою увагою спиняв ся на зародках конституційних форм в старім житю, він будив своїми працями особливу увагу на певні питання старого життя в ті часи горячих мрій поступової Росії про конституційні форми в сучаснім. А як довголітній професор петербурського університету, без малого сорок літ займаючи катедру історії русского права, мав величезний вплив на напрям і розвій студій над історією права і правом державним. Для його численних учеників його погляди і принципи були основним камінем історично-правничої науки. — Durch Sergeievitsch und über ihn hinaus, як формулував сі повні глибокої віри і пієтизму відносини до свого учителя недавно один з молодших учеників покійного проф. барон Корф (Исторія русской государственности, 1908).

Правда, та оригінальність поглядів, котрою звертав на себе увагу Сергєєвіч, часто впадала в односторонність, а та льогічність і консеквенція поглядів, котра підбивала йому adeptів, була власне наслідком переваги доімаїзму над історичною методою. Простота і гармонійність сих поглядів часто досягала ся штучним упрощенням складного і різнородного в різних місцях історичного процесу. Говорячи на сторінках сеї часописи про різні праці покійного дослідника з приводу їх появи, нероз приходило ся зазначати сю головну хибу його досліду, що у нього в одно понятє „древней Руси“ зарівно зливалася і Київська Русь X—XI вв., і явища провінціального українського життя XII—XIII в., і Великий Новгород та в. кн. Володимирське (північне) XIII—XIV вв., і Московська держава XV—XVI вв. Одноцільність і льогічність його виведів досягала ся властиво коштом живої різнородности і змінности старого життя. Але за всім тим самі крайности і довільности сміливих, талановитих дедукцій покійника нероз давали животворний імпульс науковому дослідови, давали дуже цінні поправки прийнятним науковим поглядам, відкривали нові перспективи, нові точки погляду дослідови. І спеціально для висвітлення української старовини його досліді, присвячені „древней Руси“, принесли багато цінного і важного.

Ідучи в хронольогічнім порядку тем, а не дат виходу, перед усім мусимо пригадати його незвичайну інтересну студію про „Греческое и русское право въ договорахъ съ Греками“ (1882), де покійний дослідник доводив повну перевагу візантійського права над руським в правних нормах трактатів. Далі цінна праця „Русская Правда и ея списки“ (1899), доповнена потім (1904) виданням типових редакцій Правди з вступними замітками, з дуже інтересними і цінними поправками до прийнятих поглядів на редакції Правди, на поділ складових частей і параграфів. Теорія договорного принципу в державнім устрою київської доби класичної праці Сергєєвіча „Вѣче и князь“ потім в новій редакції розроблена була в системі „Русских юридических древностей“ (т. II) — головній праці його життя, що займала останні десятиліття його творчої роботи (вийшло чотири томи, почавши від р. 1890). Система суспільного устрою і управи тоїж доби була подана в I і II томах сього курсу, а незвичайно талановита історія, властиво теорія земельного володіння в старій добі — в томі III (1903). Нарешті в загальнім курсі історії права небіжчика (Лекції и изслѣдованія по исторіи русскаго права, 1 вид.

1883) між иншими дана була незвичайно інтересна аналіза державно-правних відносин України до Москви по прилученню 1654 р., клясифікованих ним як особиста персональна унія двох держав. Все се аж занадто багато, щоб не помянути покійника і на сторінках української часописи словом щирої вдячності за щедрі вкладки, внесені сям великоруським ученим в скарбницю дослідів над історичним минулим нашого народу і нашої землі!

М. Грушевський.
